

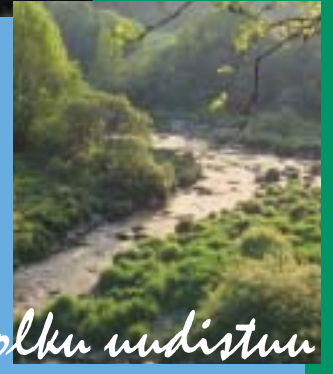
AURAJOKI *viesti*

M A A L I S K U U 2 0 0 3

- Aurajokisäätiö 10 vuotta!
- Maisemanhoitosuunnitelma Aurajokilaaksoon
- Nautelankosken luontopolun yleisilme kohenee
- Aurajoesta ennätystaimen

Ennätystaimen

Luontopolku uudistuu

10-vuotias säätiö!

AURAJOKISÄÄTIÖ
AURAASTIFTELSEN

LOPPUSUORALLA

PROJEKTI: Elävä ja viihtyisä Halistenkoski

VASTUUTAHO: Aurajokisäätiö

KOHDEALUE: Turku

KESTO: 2000-2003

KUSTANNUSARVIO: 115 208 euroa

RAHOITUS: EU:n Tavoite 2 –ohjelma/
Lounais-Suomen ympäristökeskus,
Turun kaupunki ja Aurajokisäätiö

VUODEN 2000 LOPULTA ON TURUN HALISTENKOSKEN JA KOSKEN PARTAALLA TOIMIVAN AURAJOEN OPASTUSKESKUKSEN ILMETTÄ KOHENNETTU EU:N TAVOITE 2 –OHJELMAN TUELLA, HANKKEESSA ”ELÄVÄ JA VIIHTYISÄ HALISTENKOSKI”. HANKE ON LOPPUSUORALLA, VIELÄ ON TEKEILLÄ LUONTO-HISTORIAPOLKU HALISTEN PADON YLÄPUOLISEEN VIRNAMÄEN PERINNEYMPÄRISTÖÖN.

Turun Halistenkoski on vanhaan suosittua ulkoilualueutta. Virtaavan veden ja kosken läheisyys ja sijainti lähellä Turun keskustaa vetää ulkoilijoita kosken kuohuja kuuntelemaan, kalastamaan ja nykyään myös melomaan. Aurajoen opastuskeskuksen toiminnan käynnistyttyä v. 1999 ulkoilijoilla ja muilla jokitietoa janoavilla on ollut mahdollista saada koskivierailunsa yhteydessä myös kahvia sekä Aurajokeen, kalastukseen ja retkimelontaan liittyvää opastusta.

Halistenkosken puitteita virkistyskäyttöön sekä opastuskeskuksen toimintoja on kehitetty jo parin vuoden ajan EU-tuella. EU:n Tavoite 2 –ohjelman Itä-Turun hankeperheeseen kuuluvassa ”Elävä ja viihtyisä Halistenkoski” –hankkeessa on tehty yhtä ja toista alueen puitteiden parantamiseksi ja yleisen tunnettavuuden lisäämiseksi. Hankkeessa on mm. uusittu ulkoalueen opastetaulut, järjestetty

perinnemaiseman hoitotyötä Virnamäellä, järjestetty tapahtumia ja retkiä, saatettu luhistumassa ollut vanha maakellari uuteen uskoon ja tehty yleissuunnitelma koko alueen virkistyskäyttöedellytysten parantamiseksi.

EU:n tuella on hankkeessa saatu myös merkittävä piristysruiske Aurajoen opastuskeskukselle. Keskuksen sisätilojen ilmettä on parannettu talon henkeen sopivaksi. Myös näyttelytilat on uusittu. Myllärintalon nimeä kantavassa opastuskeskuksessa pääsee nyt tutustumaan Aurajoen kulttuurimaisemaan ja Halistenkosken myllyhistoriaan näyttelytaulujen, pienoismallin ja multimedian kautta. Yläkertaan on tuotettu ja tuotetaan jatkossakin vaihtuvia, eri teemoihin keskittyviä näyttelyitä. Kuluvan vuoden kevääksi valmistuu myllyhistoriaa valottava näyttely. Myös DVD-videoesityksiä työstetään Turun Ammattikor-

keakoulun multimedia-opintolinjalla eri aihepiireistä. Näiden valmistuttua ryhmät voivat halutessaan katsella videoesityksiä Halistenkosken kalaportaan toiminnasta, myllyhistoriasta tai Aurajoen kulttuurimaisemasta.

Hankkeen loppuvaiheessa, kevään 2003 kuluessa, rakennetaan Halisten padon yläpuoliseen maaseutuympäristöön perinneluontoa, Halisten kylää ja alueen muinaisjäännöksiä esittelevä Virnamäen historia-luontopolku opastetauluneen ja levähdyspenkkeineen. Myös padon alapuolelle on hankkeessa visioitu muutoksia: kosken alapuolelle on suunniteltu levähdyspisteitä sekä laitureita melojille ja kalastajille. Laitureiden osalta toteutus voi siirtyä tosin tulevaisuuteen. •

Lisätietoja:

Martti Komulainen, puh: 040 5537409,
sähköposti: martti.komulainen@netti.fi

Aurajoki elää!

Aurajokisäätiön toiminta käynnistyi kymmenen vuotta sitten vuonna 1993. Säätiö perustamisen punaisena lankana oli pitkäjänteisellä työllä saada Aurajoesta ekologisesti terve ja virkistysarvoltaan korkea vesiväylä.

Kymmenen vuotta ei näiden tavoitteiden saavuttamiseksi ole kovin pitkä ajanjakso mutta toiminnan aktiivisuus ja ennen kaikkea saavutetut tulokset ovat positiivisesti yllättäneet meidät jokiaktiiviteettien koordinaattorit.

Varmasti suurin muutos on ympäristötietoisuuden kasvaminen ja joen 'ikään kuin' uudelleen löytäminen aivan omilta kotinurkilta. Tässä työssä Aurajokisäätiön projektityötä ovat erityisesti edistänyt tiedotusvälineiden jatkuva kiinnostus Aurajokiaiheisiin. Ohessa muutamia otsikoita vuosien varrelta:

AURAJOEN RANNOILLE MALLITILOJA JA VIHERVYÖHYKKEITÄ (TS 16.4.1993)
EN DAG SKA MAN KUNNA SIMMA I AURA Å (ÅU 17.4.1993)
MAATALOUSTUOTTAJAT MUKAAN AURAJOEN KUNNOSTAMISEEN (Turun Tienoo 20.4.1993)

ENSIMMÄINEN KIRJOLOHI TESTASI HALISTEN KALATIEN (HS 3.5.1996)
AURAJOKI ELPYY (Jäte ja Ympäristö 3/1996)
AURAJOKI HEMMOTTELEE HISTORIAALLAAN (TS 26.5.1996)

SEUTUKUNNAN VIEMÄRISTÄ KOKO KANSAN KOHTAAMISPAIKKA (TS 16.6.1996)
KALSARIT KASTUIVAT – MUTTA VUOTIKO KANOOTTI (TS 30.6.1996)
TOKALUOKKALAISET NARRASIVAT KALAA NAUTELANKOSKESTA (TS 28.10.1996)

NAHKIAISEN PUSUSSA ON IMUA (TS 16.11.1996)
MYLLÄRINTUPA JAUHAA JOKITIETOA TURISTILLE (TP 11.4.1997)
AURAJOKINÄKYMÄ PYÖRÄN PÄÄLTÄ (TS 5.5.1997)

AURAJOKI PALASI ELÄVIEN KIRJOIHIN (Suomen Luonto 9/1997)
AURAJOKILAAKSON KASVILLISUUDEN SELVITYSTYÖ LOPPUSUORALLA (TS 22.8.1998)
VESIVOIMA PYÖRITTÄÄ JÄLLEEN NAUTELANKOSKEN MYLLYÄ (Turun Tienoo 17.9.1998)

AURA TAIMEN – HERÄTTÄÄ LAPSEN KIINNOSTUKSEN KOTISEUTUUN JA MYÖTÄTUNNON
LUONNONSUOJELUUN (Turkulainen 25.9.1999)
ASUKASYHDISTYS RAKENTAA LUONTOPOLUN VIERUNKOSKEN RANTAAN (TS 23.10.1999)

Aktiivinen projektikohtainen työskentely on siis tuottanut paljon tärkeitä perustietoa eri jokiluonnon elementeistä ja ennen kaikkea saanut laajat tabot työskentelemään yhteisen jokemme puolesta.

Yleinen mielipide ja näkemys saastuneesta, jätevesien piinaamasta joesta on selvästi muuttunut joten olemme saavuttaneet askelman josta voimme turvallisesti nousta edelleenkin eteenpäin. Työ ei ole suinkaan vielä tehty vaikka Aurajoki jo hengittääkin paremmin.

Eläköön Aurajoki jatkossakin entistä paremmin !

JUHA KÄÄRIÄ
Asiamies
Aurajokisäätiö

Kehittämisohjelma linjaamaan AURAJOEN KEHITTÄMISTÄ

Aurajokisäätiön julkaisemana ja osana Varsinais-Suomen TE-keskuksen tukemaa hanketta ”*Aurajoen kehittämisohjelma 2005*” on ilmestynyt Aurajoen kehittämisohjelma, jossa on hahmoteltu Aurajoen kehittämisen suuntaviivoja maisemanhoidon, vesiensuojelun, virkistyskäytön, matkailun ja kulttuuriperinnön osalta.

Aurajoki ja jokilaakso ympäröivine peltoineen, metsineen ja kylineen on valtakunnallisesti arvokas kulttuurimaisemakokonaisuus, keskeinen osa jokivarren kuntien identiteettiä ja nykyisin myös suosittu virkistysväylä, jonka kehittämis-toimintaa käynnisteltiin ylikunnallisella tasolla 1980-luvun lopulla. Kehittämistoiminta on painottunut tiedotus- ja valistus-toiminnan ohella Aurajoen kulttuuri- ja luonnonympäristön perusselvityksiin. Myös kalastuksen ja muun virkistystoiminnan ympärillä on tehty aktiivista kehittämistyötä. Inventoinnit ovat tuoneet tarvittavia lähtötietoja muulle kehittämistoiminnalle.

Huolimatta jo varsin pitkään kestäneestä kehittämistyöstä kokonaiskatsausta Aurajoen eri kehittämisen osa-alueisiin ei ole tehty. Näistä tarpeista lähtien Aurajokisäätiö käynnisti Aurajoen kehittämisohjelman laatimisen alkuvuodesta 2001. Prosessi alkoi kuitenkin jo aiemmin, v. 1998, jolloin järjestettiin maakunnan kehittämisrahan turvin Aurajoen kehittämisseminaari Liedossa. Seminaarin jälkimmäisenä päivänä

työryhmät työstivät pohjaa kehittämishjelmalle laatimalla eri aihepiirien swot-analyysjä (vahvuudet-heikkoudet-mahdollisuudet-uhat), kehittämistavoitteita ja toimenpiteitä.

Nyt valmistunut, laatuaan ensimmäinen Aurajoen kehittämisohjelma on keskeiseltä sisällöltään Aurajoen kestävä kehityksen ohjelma. Aurajoen veden laatu on tärkein Aurajoen tulevaisuutta määrittävä tekijä. Laatu on kohentunut ja asumajätevedet puhdistetaan kunnallisissa puhdistamoissa. Myös maatalouden päästöissä on tapahtunut edistystä. Ympäristötukitoimien vaikutukset näkyvät vain tuskastuttavan hitaasti. Paljon on vielä saavuttamattakin: vain n. 12 % suojavyöhyketarpeesta on toteutunut Aurajoen vesistöalueella. Koska veden laadun kohentuminen on keskeinen reunaehto Aurajoen kehittämiseksi, kulkee veden laadun parantaminen punaisena lankana läpi koko ohjelman. Myös muut kestävä kehityksen ulottuvuudet, sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys, saavat merkittävän sijan ohjelmassa.

Varsinainen ohjelman kirjoitustyö toteutettiin Varsinais-Suomen TE-keskuksen alueellisen maaseutuohjelman (VALMA)-osarahoittamassa projektissa ”*Aurajoen kehittämisohjelma 2005*”. Ohjelmaluonnoksen laati Aurajokisäätiön toiminnanjohtaja **Martti Komulainen**, joka toimi myös työryhmän sihteerinä. Hankkeen ohjausryhmän muodostivat Liedon

kunnanjohtaja **Sauli Ahopelto** (puheenjohtaja), isännöitsijä **Arto Katajamäki** Lounais-Suomen Kalastusalueelta, ylitarkastaja **Soilikki Franssila** Lounais-Suomen ympäristökeskuksesta, intendentti **Maarit Talamo-Kemiläinen** Turun maakuntamuseosta ja **Ville Reunanen** Maataloustuottajain Varsinais-Suomen liitosta. Hankkeen valvojana toimi **Tuula Suvanto** Varsinais-Suomen TE-keskuksesta. Myöhemmin työryhmää täydennettiin siten, että uusiksi jäseniksi valittiin asiamies **Juha Kääriä** Aurajokisäätiöstä, ylitarkastaja **Pirkko Valpasvuojaa** Lounais-Suomen ympäristökeskuksesta sekä **Kati Törmä** Varsinais-Suomen liitosta.

Kehittämisohjelmaa valmistellut työryhmä toivoo, että ohjelma toimisi keskustelunavaajana Aurajoen kehittämiseksi entistä viihtyisämmäksi asuin- ja elinympäristöksi, missä ihminen ja luonto jatkaisivat vuosituhantista vuoropuheluaan ympäristöä rikastuttavalla tavalla, luoden ympärilleen moni-ilmeistä maisemaa, luonto- ja kulttuurielämyksiä ja virkistystä.

Alueen kunnat, alueviranomaiset ja yhdistykset ovat käsitelleet kehittämishjelmää ja antaneet siitä lausuntonsa. Muutosehdotukset huomioidaan ohjelman lopullisessa versiossa, joka ilmestyy keväällä 2003 kuluessa. Luonnosversio on nähtävillä Aurajoen internetsivulla osoitteessa www.aurajoki.net pdf-muotoisena dokumenttina. •

Aurajokisäätiö 10 vuotta

Aurajokisäätiön perustamisesta tulee kuluneeksi marraskuussa 2003 10 vuotta. Juhlavuottaan säätiö viettää etupäässä työn ja projektien merkeissä. Teini-ikään ehtinyt Aurajokisäätiö on kehittynyt alkuajoista merkittäväksi hanketoimijaksi, jolla on vuosittain käynnissä puolenkymmentä eri Aurajoen kehittämisen osa-alueisiin kohdentuvaa projektia.

Aurajokisäätiön ”ominta” ja vahvinta aluetta ovat olleet vuosien varrella erilaiset tiedotusprojektit, joilla on pyritty nostamaan Aurajoen yleistä arvostusta. Tiedotusta on tehty niin julkaisurintamalla, seminaareissa kuin koulu- ja päiväkotiryhmien parissakin. Tiedotusrooli säilyy jatkosakin vahvana, myös osaltaan säätiön ylläpitämän Aurajoen opastuskeskuksen toiminnan ja Aurajoen nettisivujen kautta.

Juhlavuotenaan säätiö hallinnoi ja toteuttaa kaikkiaan 5 hanketta kesällä päättyvistä Halistenkosken kehittämishankkeesta ja myllymuistojen keruuhankkeesta aina polkuhankkeisiin pitkin Aurajokivartta. Alkuvuodesta käynnistyy Ympäristöministeriön rahoituksella mittava hanke Aurajokilaakson maisehoitosuunnitelman laatimiseksi.

Juhlavuoden merkeissä Aurajokisäätiö pyrkii paitsi tiivistämään vuoropuhelua jokivarren asukkaiden ja muiden toimijoiden kanssa, myös etsimään uusia yhteistyökumppaneita jokivarren yrityksistä.

XII Aurajokimelonta 28.–29.6.2003

Perinteinen Aurajokimelonta Pöytyältä Turkuun järjestetään nyt jo 12:ttä kertaa! Melontaan lähdetään yli sadan melojan voimin ei kilpailu mielessä, vaan retkihenkisesti. Lähtö on Pöytyän Riihikoskelta 28.6. klo 9. Yöpyminen tapahtuu Liedon Nautelankoskella yhteismajoituksessa tai omassa teltassa. Taukopaikoilla voi ostaa ruoka-annoksia. Varusteiden kuljetus hoituu järjestäjien huoltoautolla.

Reitin varrella on melonnan ohella ohjelmaa, mm. ”Sillalla soi” Liedon Nautelankoskella, hartaushetki Liedon kirkkorannassa ja tutustuminen Liedon Vanhalinnan muinaiseen linnavuoreen ja näyttelyihin. Osallistumismaksu on 25 € aikuisilta ja 14 € lapsilta. Aurajokimelontan järjestävät Maarian Reipas, Saaristomeren Melojat, SPR:n Liedon osasto ja Aurajokisäätiö. Tiedustelut: Nisse Vuorinen, puh: 0400 839 164 tai Aurajoen opastuskeskus, puh: (02) 2623 441, sähköposti info@aurajoki.net

AURAJOEN OPASTUSKESKUS

avaa ovensa yleisölle huhtikuussa

Aurajoen opastuskeskus Myllärintalo Turun Halistenkoskella avaa talvikauden jälkeen ovensa yleisölle jälleen 1.4. Huhtikuun alusta Myllärintalo palvelee aina syyskuun loppuun saakka tiistaista sunnuntaihin klo 10–18.

Myllärintalon perustoiminta- kesäkahvila, kanoottien vuokraus ja Aurajokeen liittyvä neuvonta jatkuvat entiseen tapaan. Jotain uuttakin on luvassa. Myllärintalon yläkertaan avataan kevään kuluessa ”Muistojen myllyt” -näyttely, jossa esitellään samannimisen myllyperimätiedon keruuseen liittyneen hankkeen tuloksia kuvien ja sanoin. Näyttelyyn liittyy myös Turun Ammattikorkeakoulun multimedia- ja DVD-tekniikan opiskelijoiden työstämä DVD-esitys myllyhistoriasta. Myllynäyttely on esillä koko kesän.

Myllärintalossa vieraillevien ryhmien ja yksittäisten kävijöidenkin katsottavaksi valmistuu kevään aikana myllyesityksen lisäksi muitakin multimedia-DVD -esityksiä. Loppusuoralla on Halistenkosken kalaportaan toimintaa esittelevä paketti ja lisäksi idea-asteella

kokonaisuudet Aurajoen kulttuurimaisemasta ja retkimelonnasta. Valmistuttuaan Myllärintalon yläkerran tiloissa katseltavat DVD-esitykset parantavat talon tietotarjontaa etenkin vieraileville ryhmille.

Vaihtuvien näyttelyiden lisäksi alakerran myllyhistoriaa ja Aurajoen kulttuurimaisemaa esittelevä pienoishäyttely täydentyy kevään aikana Aurajoki-akvaariolla, jossa on esillä Aurajoen kalalajistoa.

Myllärintalon toimintoja ja Halistenkosken puitteita virkistystoiminnalle on kehitetty EU:n Tavoite 2 -ohjelman tuella hankkeessa ”Elävä ja viihtyisä Halistenkoski”. Hanke päättyy kesäkuussa.

Aurajoen opastuskeskus Myllärintalo
Valkkimyllynkuja 2, 20540 Turku
Puh: (02) 2623 441
Sähköposti: info@aurajoki.net
www.aurajoki.net

Avoinna 1.4.–30.9. ti-su klo 10–18

KOTISEUTUKIRJA PÖYTYÄLTÄ

Pöytyän kunnan julkaisemana on ilmestynyt tasokas kirja ”Pöytyän kulttuuriympäristöohjelma”, joka esittelee monipuolisesti nelivärikuvien ja tekstein pöytyäläistä kulttuuriympäristöä, lähinnä rakennettua ympäristöä. Kirja on valmistunut osana EU-hanketta, jonka yhteydessä laadittiin vastaavat ohjelmat myös Karinaisten ja Mellilän kuntiin. Liedon kulttuuriympäristöohjelma on tehty samanaikaisesti erillisellä Ympäristöministeriön rahoituksella. Liedon ohjelma ei ole vielä painatussa muodossa, vaan se löytyy nettiversiona osoitteesta.

Kulttuuriympäristöohjelman laati arkkitehtitoimisto Lehto Peltonen Valkama. Hanketta työstettiin ohjausryhmässä, jossa olivat vahvasti edustettuina myös alueen asukkaat. Ohjelman laadinnassa käytettiin Turun maakuntamuseon vuosien 1997–1999 jokivarsialueiden rakennetun ympäristön inventointituloksia.

Kulttuuriympäristöohjelmien laadinnan tavoitteena on edistää asukkaiden tietoisuutta kulttuuriympäristöistä ja kotiseudusta sekä sitoa asukkaat mukaan asuinympäristöjään koskevaan suunnitteluun. Kulttuuriympäristöohjelma on arvokasta lähtömateriaalia mm. keväällä 2003 käynnistyvään Aurajokilaakson maisemanhoitosuunnitelman laatimiseen. Lisäksi kirja toimii kotiseutukirjana, joka varmasti kiinnostaa alueen asukkaita. Kirjaa voi tiedustella Pöytyän kunnan vapaa-ajavirastosta. Kirja löytyy myös nettiversiona osoitteesta www.lpv.fi/lsk.

Pöytyän kulttuuriympäristöohjelma.
Pöytyän kunta 2002. 134 s. Sid. 10 €.

VANHALINNA SAI NÄKÖISENSÄ KIRJAN

Liedon Vanhalinnaa käsittelevä upea kirja ilmestyi joulun alla.

Pari vuotta valmisteilla ollut teos *Vuodet, vuodenaajat, Vanhalinna* esittelee Vanhalinnaa sekä esihistorialliselta, historialliselta, maisemalliselta että museonäyttelyiden näkökulmasta, mutta esillä on myös Vanhalinnan uuteen kehitysvaiheeseen johtanut laaja korjausprojekti ja tulevaisuuden visiot. Kirjan on toimitannut FL **Henri Terho** ja sen on kustantanut Turun Yliopistosäätiö.

Kirjassa on laaja arvovaltainen kirjoittajajakaarti – esipuhe on Turun yliopiston rehtorin **Keijo Virtasen**, kirjoittajina mm. prof. emeritus **Unto Salo**, maisema-arkkitehti **Marja Mikkola**, prof. **Pekka Leimu**, toimittaja **Risto Laine**, arkkitehti **Benito Casagrande**, FK **Aino Nissinaho**, kirjan toimittaja FL **Henri Terho** sekä Vanhalinnan toiminnanjohtaja **Tuula Leimu**.

Täysipainoisen ja monipuolisen tekstin kruunaa palkitun luontokuvaajan **Johannes Lahden** eri vuodenaikojia esittelevät runsaat värikuva-aukeamat.

Kirjaa on myynnissä Turun seudun kirjakaupoissa ja marketeissa sekä Liedon Vanhalinnassa.

VUODET, VUODENAJAT, VANHALINNA

Toimittanut Henri Terho

Kustantaja Turun Yliopistosäätiö

Kovakantinen, nidottu, 158 sivua, 270 x 210 mm

ISBN 951-98458-4-4

Painopaikka Newprint Oy:n Uudenkaupungin paino

Joulukuu 2002

NAUTELANKOSKEN MUSEON VUOSI 2003

• *Riitmotti ja sapluuna* Lauri Nautelan museossa 4.6.–10.8. Turun maakuntamuseon kiertonäyttely kertoo rakentamisesta ja asumisesta isomummun aikaan.

”*Rakennusperinnön kautta havainnollistuva historia ja rakennetun ympäristön ajallinen kerroksellisuus auttavat ymmärtämään yhteiskunnan muutosilmiöitä. Elinympäristön tutut piirteet ovat tärkeä kansalaisten identiteettiä vahvistava ominaisuus.*” (M. T.-K.)

• *Kivikauden pyyntimiehen jäljillä* –näyttely esittelee kivikauden ajan elämää Liedossa noin 5 000 vuotta sitten. Pysyvä näyttely, johon liittyen tammikuussa 2003 valmistuu näkövammaisille suunnattu näyttely Kukkarosken koskettava kivikausi.

• Lauri Nautelan museon luonto-osuus *Aurajoki-dioraama* esittelee kävijälle Aurajoen pinnanalaista elämää. Kesäaikaan voi tutustua myös myllyyn, mylläriin tuvaksi sisustettuun Jonkarin tupaan sekä luontopolkua pitkin koskialueeseen.

**Museo avoinna: 19.1.–2.3. su klo 13–16
sekä 4.6.–10.8. ke–su klo 10–18**

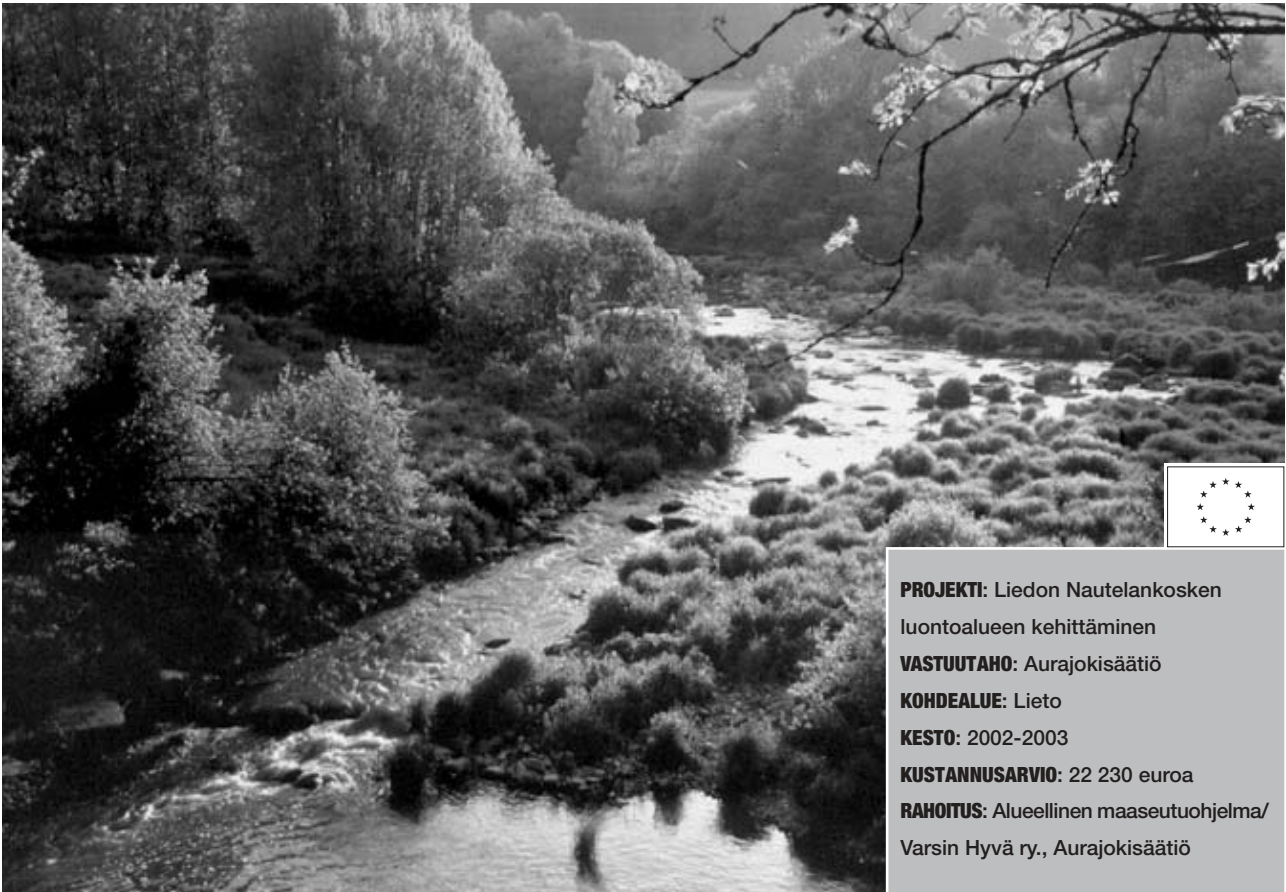
Yhteyshenkilö: Leena Viskari
puh. (02) 489 2411
leena.viskari@nautelankoski.net

Nautelankosken museo
Nautelankoskentie 40
21360 Lieto as.
puh. (02) 489 2400 fax. (02) 489 2413

www.nautelankoski.net

PROJEKTI: Liedon Nautelankosken luontoalueen kehittäminen
VASTUUTAHO: Aurajokisäätiö
KOHDEALUE: Lieto
KESTO: 2002-2003
KUSTANNUSARVIO: 22 230 euroa
RAHOITUS: Alueellinen maaseutuohjelma/
 Varsin Hyvä ry., Aurajokisäätiö

Nautelankosken luontopolun **YLEISILME KOHENEEE**

NAUTELANKOSKI LIEDOSSA ON YKKÖSLUONTOKOHDE AURAJOEN VARRELLA. SUOJELTUUN LUONTOALUEESEEN, LEHTOMETSIKÖIHIN JA RINNENIITTYIHIN, PÄÄSEE TUTUSTUMAAN LUONTOPOLULLA, JOKA KIERTÄÄ ALUEEN MOLEMMIN PUOLIN JOKEA. RAPISTUMAAN PÄÄSSEEN LUONTOPOLUN RAKENTEET JA OPASTEET UUSITAAN AURAJOKISÄÄTIÖN JA NAUTELANKOSKI- SÄÄTIÖN YHTEISHANKKEESSA, JOSSA JÄRJESTETÄÄN MYÖS OPASTETTUJA RETKIÄ ALUEEN ASUKKAILLE.

Nautelankoski on eittämättä Aurajoen arvokkain luontokohde. Luonnonsuojelulain mukaan rauhoitettu lehdosta ja niityistä koostuva Nautelankosken ydinalue on ehdolla Natura-kohteeksi. Nautelankosken kasvillisuutta luonnehtivat rinneniityt, lehdot, rantakasvillisuus ja myllyn ympäristön kulttuurikasvillisuus.

Arvokkaimmat osat ovat monilajisia jokivarsilehtoja, joissa kasvaa mm. keltavuokkoa. Myös linnustoltaan lehdot ovat rikkaita: satakielikanta on alueella vahva ja pikkuharvinaisuuksia, kuten luh-takertusta, kuullaan kosken tun-

tumassa vuosittain. Paikan arvoa lisäävät pienet kallioketo- ja niityalueet, joita hoidetaan niittämällä ja laiduntamalla. Ketojenkin kasvillisuuteen sisältyy harvinaisuuksia, kuten hoikkaängelmä.

Luontoalueen parhaat palat esittelee joen molemmin puolin kulkeva luontopolku. Polku on vuosien saatossa kuitenkin paikoin lähes umpeutunut ja opastetut ovat päässeet rapistumaan. Nyt Aurajoen ykkösluontokohteen polun ilme muuttuu, kun sen rakenteet ja opastetut uusitaan alueellista maaseutuohjelmaa toteuttavan Varsin Hyvä ry:n tuella.

Hankkeessa rakennetaan pitkoksia kulkua helpottamaan sekä perustetaan levähdyspaikkoja penkkeineen. Lisäksi opastetut uusitaan. Kaikkiaan parissakymmenessä tietotaulussa kerrotaan alueen eliölajistosta, lehdosta, perinnemaisemien hoidosta, kalastosta ja kalastuksesta. Polku avautuu uusittuna loppukeväästä, jolloin järjestetään myös opastettuja retkiä alueen asukkaille. •

KUVA: MATTI VALTA

Lisätietoja:
 Martti Komulainen, puh: 040 5537409,
 sähköposti: martti.komulainen@netti.fi

MYLLYMUISTOT TALTIOITU

AURAJOEN KOSKIEN VOIMAA ON KÄYTETTY JO VARHAIN MYLLYISSÄ. KOSKET MUUTOINKIN OLIVAT AIEMMIN KESKEISIÄ PAIKKOJA, JOIHIN LIITTYY JOKIVARREN ASUKKAIDEN MUISTOJA. AURAJOKISÄÄTIÖN HANKKEESSA ”MUISTOJEN MYLLYT” ON KERÄTTY MYLLYIHIN LIITTYVIÄ MUISTOJA. MYLLYMUISTOT TULEVAT JULKI JULKAISUSSA SEKÄ NÄYTTELYSÄ LOPPUKEVÄÄSTÄ.

Vesimyllyt ovat keskeinen osa varsinaissuomalaisista historiaa ja kulttuuriperintöä. Myllyt eivät olleet yksinomaan paikkoja, johon tultiin jauhattamaan viljaa, vaan keskeisiä kohtaamispaikkoja. Myllyihin liittyy jauhatuksen ohella paljon muutakin toimintaa, kuten kalastusta, uimakouluja, arkista elämää, jota koskeva kaikki tieto ei löydy kirjoista. Merkittävän tietolähteen muodostavat myllyaikana eläneiden ihmisten muistot.

Aurajokisäätiö käynnisti alkuvuodesta 2002 ”Muistojen myllyt” – hankkeen, jonka sisältönä on taltioita myllymuistoja Aurajoen varrelta. Hankkeessa olivat mukana myös Turun yliopiston kansatieteen oppiaine ja Nautelankoskisäätiö.

Kesän 2002 aikana haastateltiin pariakymmentä henkilöä. Haastatteluaineisto on nyt purettu teks-

tiksi ja aineiston jalostaminen julkaisuksi on työn alla. Nyt kerätty materiaali, pitäen sisällään haastattelujen lisäksi myös kotialbumien vanhoja kuvia, täydentää aiemmin Aurajoen myllyistä tiedossa ollutta. Etenkin myllyjen arjesta kuva on nyt tarkentunut. Johtuen haastatteluprojektin ajankohdasta, haastateltavien näkökulma myllyihin on lasten näkökulma ja mylläriin jälkeläisten näkökulma.

Myllymuistoja kuvaavan julkaisun lisäksi kevääksi 2003 on luvassa myös näyttely. Näyttelyssä esitellään projektin tuloksia – myllyn arkea aikalaisten kuvaamana – vanhojen kuvien, esineiden ja dvd-esityksen kautta. Kiertonäyttelyksi rakennettava näyttelykokonaisuus aloittaa kuntakierroksen Aurajoen opastuskeskuksesta, johon se tulee esille kesäkaudeksi. •

PROJEKTI: Muistojen myllyt

VASTUUTAHO: Aurajokisäätiö, yhteistyötä Turun yliopiston kansatieteen oppiaineen kanssa

KOHDEALUE: Turku, Lieto, Aura, Pöytyä

KESTO: 2002-2003

KUSTANNUSARVIO: 20 014 euroa

RAHOITUS: Alueellinen maaseutuohjelma/ Varsinais-Suomen TE-keskus, kunnat, Aurajokisäätiö

KUVAT: MAAKUNTAMUSEO

Lähiluontokohteita JOKIVARTEEN

VALTAKUNNALLISESTI ARVOKKAAN AURAJOKILAAKSON LUONTO EI JOEN YLEISESTÄ ARVOSTUKSEN NOUSEMISESTA HUOLIMATTA OLE MONELLEKAAN JOKIVARREN ASUKKAALLE TUTTUA. TUTUSTUMISTA HANKALOITTAAN POLKUYHTEYKSIEN PUUTE. AURAJOKISÄÄTIÖN HANKKEESSA ”AURAJOEN LÄHILUONTOKOHTEET” ON LUVASSA JOKILUONNON ESITTELYKOHTEITA AURAJOEN YLÄJUOKSUN KUNTIIN.

PROJEKTI: Aurajoen lähiluontokohteet
VASTUUTAHO: Aurajokisäätiö
KESTO: 2003-2004
KUSTANNUSARVIO: 48 075 euroa
RAHOITUS: Leader+/ Varsinais-Suomen
Jokivarsikumppanit, Aurajokisäätiö

Aurajokilaakso on valtakunnallisesti arvokas kulttuurimaisemakonaisuus ja osa jokivarren kuntien identiteettiä. Joen yleinen arvostus on vaihdellut eri aikoina, osittain johtuen veden laadun vaihteluista. Joen jossain määrin tervehdyttyä 1960-luvun puolivälistä alkaen, on myös sen arvostus noussut. Samalla myös mielenkiinto sen suojelua, virkistyskäyttöä ja muuta hyödyntämistä kohtaan on kasvanut.

Monille jokivarren asukkaille joki on kuitenkin edelleen arkinen elementti tutussa maisemassa eikä sen luonto- tai kulttuuriarvoja välttämättä aina huomata. Luontonselvitysten mukaan jokivarressa on perinteisen kulttuurimaiseman lisäksi useita arvokkaita lehtokohteita sekä maatalouden synnyttämiä tai luontaisesti muodostuneita ketoalueita. Luontoarvojen lisäksi jokivarsi suorastaan pursuaa histo-

riaa ja muinaisjäänöksiä. Useimmille näistä kohteista opastusta ei ole järjestetty eivätkä ne ole yleisesti asukkaiden tiedossa. Koski-alueet, joita on Aurajoen pääuomassa 11, ovat myös kohteita, joihin liittyy rikasta luontoa ja historiaa.

Aurajokisäätiön hankkeessa ”Aurajoen lähiluontokohteet” on tarkoitus rakentaa luonto-historiapolkuja jokivarren kunnista Auran, Pöytyälle ja Oripäähän. Lietoon ja Turkuun polkuja puuhataan muulla rahoituksella. Polkuhankkeissa perustetaan joki-

luontoa, historiaa, maisemaa ja geologiaa esitteleviä kohteita polkuineen ja opastetuiluineen. Kohdeet ovat erityyppisiä kulloisenkin kohteen mukaan aina Aurajoen alkulähteistä näköalapaikkoihin ja koskialueisiin.

Hanke kestää aina vuoden 2004 syksyyn saakka, jolloin valmistuu myös kohteita esittelevä opaslehtinen. •

Lisätietoja:

Martti Komulainen, puh: 040 5537409,
sähköposti: martti.komulainen@netti.fi

Uusia julkaisuja

• Aurajoen syvyyskartta Turku: Martinsilta - Halistenkoski Aurajokisäätiö 2002. 4-värinen, rengassidottu. 8 s. ja 3 liitekarttaa.

Vuonna 2002 tehdyn Aurajoen syvyyskartoitusten tulokset on koottu raportiksi. Liitekartoissa esitetään tarkat syvyystiedot Turun keskustan ja Halistenkosken väliltä. Aurajoen syvyyskartoitus Turun Martinsillan ja Halistenkosken välillä on osa Aurajoen virkistyskäytön kehittämistyötä Turussa.

Selvitystyön tarkoituksena oli tuottaa tarkkaa tietoa Aurajoen syvyysoloista ja pohjanmuodoista pienimuotoisen vesiliikenteen mahdollisuuksien selvittämiseksi Turun Martinsillan yläpuolisella jokiosuudella. Tieto palvelee lisäksi melontaa, kalastusta ja muuta joen virkistyskäyttöä. Syvyyskartasta on tehty myös kartta-

esite, jota on jaossa Aurajoen opastuskeskuksessa.

• Turun Halistenkosken virkistyskäytön kehittäminen. Yleissuunnitelma. Aurajokisäätiö 2002. 4-värinen. rengassidottu. 32 s. ja 4 liitekarttaa.

Raportissa on taustatietoa Halistenkosken historiasta ja luonnosta sekä siinä esitetään virkistyskäytön kehittämistavoitteita toimenpiteineen. Liitekartoissa on luonnosteltu luontopolkuja sekä virkistyskäyttöä palvelevien rakenteiden sijoittelua.

• Aurajoen kehittämisohjelma 2006. Aurajokisäätiö 2002. Osittain mustavalkoinen. Nid. 80 s.

Aurajoen kehittämisohjelmassa tehdään yhteenvetoa tähän mennessä tehdystä Aurajoen

kehittämistyöstä ja luodaan katsaus kehittämistavoitteisiin toimenpiteineen. Hanketta on työstänyt työryhmä, jossa olivat edustettuina alueviranomaiset, maataloustuottajat, Turun maakuntamuseo, kunnat ja eräät yhdistykset.

Varsinainen ohjelman kirjoitustyö toteutettiin Varsinais-Suomen TE-keskuksen alueellisen maaseutuohjelman (VALMA)- osarahoittamassa projektissa ”Aurajoen kehittämisohjelma 2005”. Kehittämisohjelmassa käydään läpi useita kehittämisalueita, kuten kulttuurimaiseman hoito, vesienhuolto, virkistyskäyttö ja matkailu sekä ympäristökasvatus. Ohjelman tavoitteena on edistää keskustelua Aurajoen kehittämisestä sekä toimia myös taustana tuleville Aurajoen kehittämissankkeille.

Maisemanhoitosuunnitelma

AURAJOKILAAKSOON

AURAJOKILAAKSON KANSALLISMAISEMAKSIKIN NOTEERATUN KULTTUURIMAISEMAN LUONTEESEEN KUULUU MUUTOS, IHMISEN JA LUONNON JATKUVA VUOROPUHELU. JOKILAAKSOON KOHDISTUU MONIA KÄYTTÖPAINOJA, JOTKA ILMAN KOKONAISUUNNITELMAA VOIVAT JOHTAA MAISEMA-ARVOJEN HEIKKENEMISEEN. AURAJOKILAAKSON MAISEMANHOITOSUUNNITELMAN LAATIMISELLA PYRITÄÄN TURVAAMAAN KULTTUURIMAISEMAN OLEELLISTEN PIIRTEIDEN SÄILYMINEN SEKÄ EDISTÄMÄÄN ASUKKAIDEN TIETOISUUTTA AURAJOEN KULTTUURIMAISEMAN ARVOSTA.

Kansallismaisemastatuksesta huolimatta Aurajokilaakson valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle ei ole laadittu maisemanhoitosuunnitelmaa. Alueella on kasvukuntia, joissa rakentaminen voi aiheuttaa jokilaakson maisemiarvojen heikentymistä, jos maisemaa ei riittävästi huomioida uudisrakentamisessa. Kuntien kaavoitustarpeet edellyttävät riittäväällä tarkkuudella tehtyä maisemanhoidon suunnitelmaa.

Myös maisemaan sopimattomat istutukset sekä kyläasukkaiden ja perinteisen maatalouden muovaamien perinnemaisemien taantuminen uhkaavat jokilaakson kulttuurimaisemaa. Lisäksi jokiympäristön monet muut käyttöintressit, kuten virkistyskäyttö, edellyttävät kokonaisnäkemystä maisemanhoidon tavoitteista ja toimenpiteistä.

Aurajokisäätiö käynnistää yhteistyössä Teknillisen korkeakoulun

maisema-arkkitehtiosaston kanssa alkukevällä 2003 kaksivuotisen hankkeen, jossa laaditaan maisemanhoidon yleissuunnitelma koko Aurajokilaaksoon Turusta Oripäähän saakka. Hanketta rahoittaa Ympäristöministeriö. Aluerajaus noudattelee pääosin valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen rajoja eli Aurajoen pääuomaa.

Maisemanhoidon yleissuunnitelman kyliäisenä tehdään monia taustaselvityksiä, kuten tutkaillaan maisemamuutoksia vanhojen karttojen pohjalta. Itse hoitosuunnitelma pitää sisällään yleisluonnehdintaa ja myös konkreettisempia ja tarkempia hoitosuosituksia kyläkohtaisesti. Hoitosuunnitelman laatii käytännössä Teknillisen korkeakoulun maisema-arkkitehtiosaston työryhmä.

Erittäin tärkeä osa hanketta on ns. osallistava suunnittelu eli jokivarren asukkaiden sitominen mukaan

PROJEKTI: Aurajokilaakson maisemanhoitosuunnitelma

VASTUUTAHO: Aurajokisäätiö

KOHDEALUE: Turku, Kaarina, Lieto, Aura, Pöytyä, Oripää

KESTO: 2003-2004

KUSTANNUSARVIO: 50 000 euroa

RAHOITUS: Ympäristöministeriö, Aurajokisäätiö

heidän lähiympäristöään koskevaan suunnitelmaan. Asukkaiden näkemykset tulevat huomioituiksi, kun hankkeessa järjestetään pitkin vuotta erilaisia infotilaisuuksia sekä hankkeen ohjausryhmän asukasedustajien kautta. Hankkeesta ja Aurajoen kulttuurimaisemasta tiedotetaan myös maisemanäyttelyn kautta. Näyttely valmistuu vuoden 2003 aikana ja se kiertää jokivarren kunnissa. Itse maisemanhoidon suunnitelma valmistuu vuoden 2004 aikana. •

KUVA: JOHANNES LAHTI

Lisätietoja:

Martti Komulainen, puh. 040 5537409
martti.komulainen@netti.fi